

Gedragcode voor een goed verloop van de staatssteunprocedures

(2009/C 136/04)

1. DOEL EN TOEPASSINGSGEBIED VAN DEZE GEDRAGSCODE

1. In 2005 heeft de Commissie het Actieplan staatssteun — Minder en beter gerichte staatssteun: een routekaart voor de hervorming van het staatssteunbeleid (2005-2009) (hierna actieplangoemd) ⁽¹⁾ vastgesteld teneinde de efficiëntie, de transparantie, de geloofwaardigheid en de voorspelbaarheid van de staatssteunregels krachtens het EG-Verdrag te verbeteren. Op basis van het beginsel minder en beter gerichte staatssteun is het hoofddoel van dit actieplan om de lidstaten ertoe aan te zetten het totale niveau van de door hen verleende steun te verlagen en de staatsmiddelen meer te richten op horizontale doelstellingen van algemeen belang. Om dit te bereiken wordt in het actieplan eveneens aangedrongen op doeltreffender, eenvoudiger en voorspelbaarder staatssteunprocedures.
2. De Commissie wil dit streven kracht bijzetten met de onderhavige gedragscode, teneinde de procedures voor alle betrokkenen zo productief en efficiënt mogelijk te maken. Deze gedragscode berust op de ervaringen die zijn opgedaan met de toepassing van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag ⁽²⁾ en op interne studies van de Commissie inzake de duur van de verschillende fasen van de staatssteunprocedure, de behandeling van klachten en de instrumenten die voor het verzamelen van gegevens worden gebruikt. Deze gedragscode is vooral bedoeld als richtsnoer bij de dagelijkse uitvoering van staatssteunprocedures en beoogt daarmee een betere samenwerking en wederzijds begrip tussen de diensten van de Commissie, de autoriteiten van de lidstaten, de juridische wereld en het bedrijfsleven te stimuleren.
3. De staatssteunprocedures kunnen slechts daadwerkelijk worden verbeterd indien zowel de Commissie als de lidstaten zich hiertoe gezamenlijk inzetten met discipline en toewijding. Hoewel de Commissie niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor de consequenties van een gebrek aan medewerking van de lidstaten en belanghebbenden, zal zij toch trachten haar onderzoeksmethoden en haar interne besluitvormingsproces te verbeteren om de staatssteunprocedures transparanter, voorspelbaarder en doeltreffender te maken.
4. In het kader van de modernisering van de staatssteunregels vormt de onderhavige gedragscode het laatste deel van een vereenvoudigingspakket bestaande uit de Mededeling van de Commissie betreffende een vereenvoudigde procedure voor de behandeling van bepaalde soorten staatssteun ⁽³⁾ en de Mededeling van de Commissie over de handhaving van de staatssteunregels door de nationale rechterlijke instanties ⁽⁴⁾, dat bijdraagt tot een grotere voorspelbaarheid en transparantie van de procedures.
5. De specifieke kenmerken van individuele gevallen kunnen evenwel een aanpassing of afwijking van deze gedragscode vereisen ⁽⁵⁾.
6. De specifieke kenmerken van de visserij- en aquacultuursector en van de activiteiten op het gebied van de primaire productie, de verwerking of de afzet van landbouwproducten kunnen eveneens een afwijking van deze gedragscode rechtvaardigen.

2. VERHOUDING TOT HET GEMEENSCHAPSRECHT

7. Deze gedragscode is niet bedoeld om een volledig of uitvoerig overzicht te geven van de toepasselijke wettelijke, interpretatieve en administratieve maatregelen waarop het toezicht van de Gemeenschap op staatssteun berust. Hij moet worden gezien in samenhang met, en als aanvulling op de algemene regels die op de staatssteunprocedures van toepassing zijn.

⁽¹⁾ COM(2005) 107 definitief.

⁽²⁾ PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

⁽³⁾ Zie bladzijde 3 van dit Publicatieblad.

⁽⁴⁾ PB C 85 van 9.4.2009, blz. 1.

⁽⁵⁾ In verband met de bankcrisis van 2008 heeft de Commissie passende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat onmiddellijk na volledige aanmelding beschikkingen kunnen worden gegeven, zonodig binnen 24 uur en tijdens het weekeinde. Zie de Mededeling van de Commissie — De toepassing van de staatssteunregels op maatregelen in het kader van de huidige wereldwijde financiële crisis genomen met betrekking tot financiële instellingen (PB C 270 van 25.10.2008, blz. 8). Wat de reële economie betreft, zie de Mededeling van de Commissie — Tijdelijke communautaire kaderregeling inzake staatssteun ter stimulering van de toegang tot financiering in de huidige financiële en economische crisis (PB C 83 van 7.4.2009, blz. 1).

8. Deze gedragscode schept derhalve geen nieuwe rechten of verplichtingen en leidt evenmin tot wijziging van de rechten en verplichtingen die zijn vervat in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, Verordening (EG) nr. 659/1999 en Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 659/1999 ⁽¹⁾, zoals uitgelegd door de gemeenschapsrechters.
9. De onderhavige gedragscode beschrijft dagelijkse, in de praktijk bewezen handelwijzen, teneinde de procedures op het gebied van staatssteun sneller, transparanter en voorspelbaarder te maken, en wel in elke fase van het onderzoek van een aangemelde of niet-aangemelde zaak of een ingediende klacht.

3. CONTACTEN VOORAFGAAND AAN DE AANMELDING

10. Uit de ervaring van de Commissie blijkt dat contacten voorafgaand aan de aanmelding een toegevoegde waarde hebben, zelfs in kennelijke standaardzaken. Dergelijke contacten bieden de diensten van de Commissie en de aanmeldende lidstaat de mogelijkheid om de juridische en economische aspecten van een voorgenomen maatregel voorafgaand aan de aanmelding informeel en in wederzijds vertrouwen te bespreken, hetgeen de kwaliteit en de volledigheid van de aanmelding ten goede komt. In dit verband kunnen de lidstaat en de diensten van de Commissie tevens gezamenlijk constructieve voorstellen uitwerken om problematische aspecten van een voorgenomen maatregel te wijzigen. Deze fase maakt derhalve de weg vrij voor een snellere behandeling van aanmeldingen zodra zij formeel bij de Commissie zijn ingediend. Geslaagde contacten voorafgaand aan de aanmelding zouden de Commissie feitelijk in staat moeten stellen binnen twee maanden na de datum van aanmelding ⁽²⁾ een beschikking te geven ingevolge artikel 4, leden 2, 3 en 4, van Verordening (EG) nr. 659/1999.
11. Contacten voorafgaand aan de aanmelding worden ten sterkste aangeraden in gevallen waarin sprake is van nieuwe of bijzondere kenmerken die informele besprekingen vooraf met de diensten van de Commissie rechtvaardigen, maar er wordt hoe dan ook altijd informeel advies verstrekt wanneer een lidstaat daarom verzoekt.

3.1. Strekking

12. De fase voorafgaand aan de aanmelding biedt de mogelijkheid om met de lidstaat overleg te plegen en hem voor te lichten over de inlichtingen die in het aanmeldingsformulier moeten worden verstrekt om ervoor te zorgen dat de aanmelding meteen volledig is. In de fase voorafgaand aan de aanmelding kunnen ook, in een open en constructieve sfeer, eventuele materiële problemen worden besproken waartoe een voorgenomen maatregel aanleiding geeft. Dit is in het bijzonder van belang bij maatregelen die als zodanig niet kunnen worden geaccepteerd en derhalve ingetrokken of aanzienlijk gewijzigd moeten worden. Ook kan in deze fase worden onderzocht of er andere rechtsgrondslagen of relevante precedents bestaan. Bovendien kunnen de diensten van de Commissie en de lidstaat in deze fase belangrijke mededingingsrechtelijke bezwaren aan de orde stellen, tot een economische analyse overgaan en, waar nodig, externe expertise aantrekken om de verenigbaarheid van een voorgenomen maatregel met de gemeenschappelijke markt aan te tonen. De aanmeldende lidstaat kan aldus de diensten van de Commissie in deze fase ook verzoeken hem te ontheffen van de verplichting om bepaalde inlichtingen te verstrekken waarom in het aanmeldingsformulier wordt gevraagd, wanneer deze in de specifieke omstandigheden van het geval niet noodzakelijk zijn voor het onderzoek. Ten slotte is de fase voorafgaand aan de aanmelding van doorslaggevend belang om te bepalen of een zaak *prima facie* in aanmerking komt voor behandeling volgens de vereenvoudigde procedure ⁽³⁾.

3.2. Toepassingsgebied en tijdschema

13. Om ervoor te zorgen dat constructief en efficiënt gebruik wordt gemaakt van de fase voorafgaand aan de aanmelding, is het in het belang van de betrokken lidstaat om de Commissie met behulp van een ontwerp-aanmeldingsformulier de gegevens te verstrekken die zij nodig heeft om de voorgenomen staatssteun te beoordelen. Omwille van een snelle behandeling van de zaak wordt in beginsel de voorkeur gegeven aan contacten per e-mail of telefonisch vergaderen boven bijeenkomsten. Binnen twee na ontvangst van het ontwerp-aanmeldingsformulier wordt gewoonlijk het eerste contact tot stand gebracht.

⁽¹⁾ PB L 140 van 30.4.2004, blz. 1.

⁽²⁾ Deze termijn is niet haalbaar wanneer de diensten van de Commissie verscheidene verzoeken om informatie moeten toezenden omdat de aanmeldingen onvolledig zijn.

⁽³⁾ Zie de Mededeling van de Commissie betreffende een vereenvoudigde procedure voor de behandeling van bepaalde soorten staatssteun.

14. In het algemeen hoeven de contacten voorafgaand aan de aanmelding niet langer te duren dan twee maanden en dienen deze te worden gevolgd door een volledige aanmelding. Wanneer de contacten niet de gewenste resultaten opleveren, kunnen de diensten van de Commissie deze fase beëindigd verklaren. Aangezien de duur en de vorm van de contacten voorafgaand aan de aanmelding echter afhangen van de complexiteit van de zaak, kunnen zij een aantal maanden duren. De Commissie beveelt derhalve aan dat de lidstaten bij bijzonder ingewikkelde maatregelen (bijvoorbeeld reddingssteun, omvangrijke steun voor onderzoek en ontwikkeling, omvangrijke individuele steun of bijzonder uitgebreide of complexe steunregelingen) zo vroeg mogelijk contacten aanknopen om zinvol overleg te kunnen voeren.
15. De Commissie heeft ervaren dat het bijzonder nuttig is om de steunontvanger bij de contacten voorafgaand aan de aanmelding te betrekken, met name bij steunzaken met belangrijke technische, financiële en projectgerelateerde implicaties. Daarom beveelt de Commissie aan dat de ontvangers van individuele steun bij de contacten worden betrokken.
16. Behalve wanneer het bijzonder nieuwe of complexe maatregelen betreft, zullen de diensten van de Commissie trachten de betrokken lidstaat aan het eind van de fase voorafgaand aan de aanmelding een informele eerste beoordeling van het project te geven. Deze niet-bindende beoordeling geeft geen officieel standpunt van de Commissie weer, maar is een informele mondelinge aanwijzing van de diensten van de Commissie inzake de volledigheid van de ontwerp-aanmelding en inzake de vraag of de voorgenomen maatregel *prima facie* verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kan worden geacht. In bijzonder complexe gevallen kunnen de diensten van de Commissie, op verzoek van de lidstaat, ook schriftelijk aanwijzingen geven omtrent de nog te verstrekken informatie.
17. Contacten voorafgaand aan de aanmelding vinden op strikt vertrouwelijke basis plaats. De besprekingen zijn vrijwillig en lopen niet vooruit op de behandeling van en het onderzoek in de zaak na de formele aanmelding.
18. Om de kwaliteit van de aanmeldingen te verbeteren zullen de diensten van de Commissie ook trachten opleidingsverzoeken van de lidstaten in te willigen. Voorts zal de Commissie regelmatige contacten met de lidstaten onderhouden om verdere verbeteringen van de staatssteunprocedures te bespreken, met name wat de draagwijdte en de inhoud van de toepasselijke aanmeldingsformulieren betreft.

4. PLANNING IN ONDERLING OVERLEG

19. Bij zeer nieuwe, technisch complexe of anderszins gevoelige steunmaatregelen of bij maatregelen die zeer dringend moeten worden onderzocht, bieden de diensten van de Commissie de aanmeldende lidstaat aan de maatregelen in onderling overleg te plannen om de transparantie en de voorspelbaarheid van de vermoedelijke duur van een staatssteunonderzoek te vergroten.

4.1. Strekking

20. Planning in onderling overleg is een vorm van gestructureerde samenwerking tussen de lidstaat en de diensten van de Commissie, waarbij zij afspraken maken over het vermoedelijke verloop van het onderzoek en het verwachte tijdschema.
21. Hierbij zouden de diensten van de Commissie en de aanmeldende lidstaat met name overeenstemming kunnen bereiken over:
  - de prioritaire behandeling van de betrokken maatregel, in ruil waarvoor de lidstaat er formeel mee instemt dat het onderzoek in andere zaken betreffende dezelfde lidstaat wordt opgeschort ⁽¹⁾ indien dit om redenen van planning of beschikbare middelen noodzakelijk is ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Zie artikel 4, lid 5, van Verordening (EG) nr. 659/1999.

⁽²⁾ Bijvoorbeeld in gevallen waarin de financiële instellingen van de Europese Unie als holdingfonds fungeren.

- de informatie die door de lidstaat en/of de betrokken ontvanger van de steun moet worden verstrekt, waaronder studies, externe expertise of het eenzijdig verzamelen van gegevens door de diensten van de Commissie; en
  - de vermoedelijke vorm en duur van de beoordeling van de zaak door de diensten van de Commissie, nadat deze is aangemeld.
22. Indien de lidstaat alle noodzakelijke inlichtingen tijdig en zoals bij de planning in onderling overleg is afgesproken verstrekt, trachten de diensten van de Commissie op hun beurt het overeengekomen tijdschema voor het verdere onderzoek in de zaak te respecteren, tenzij de door de lidstaat of belanghebbenden verschaft informatie onverwacht tot problemen leidt.

4.2. Toepassingsgebied en tijdschema

23. Planning in onderling overleg blijft in beginsel voorbehouden voor zaken die zo nieuw, technisch ingewikkeld of anderszins gevoelig zijn dat een ondubbelzinnige eerste beoordeling van de zaak door de diensten van de Commissie aan het einde van de fase voorafgaand aan de aanmelding onmogelijk blijkt. In dergelijke gevallen vindt aan het einde van die fase planning in onderling overleg plaats, gevolgd door de formele aanmelding.
24. De diensten van de Commissie en de betrokken lidstaat kunnen echter ook op verzoek van de lidstaat aan het begin van de formele onderzoekprocedure overeenkomen om planning in onderling overleg toe te passen bij de verdere behandeling van de zaak.

5. HET EERSTE ONDERZOEK VAN AANGEMELDE MAATREGELEN

5.1. Verzoeken om inlichtingen

25. Om het verloop van het onderzoek te stroomlijnen zullen de diensten van de Commissie trachten de verzoeken om inlichtingen gedurende de fase van het eerste onderzoek te bundelen. In beginsel zal er derhalve slechts één allesomvattend verzoek om inlichtingen zijn, dat gewoonlijk binnen 4 tot 6 weken na de aanmeldingsdatum wordt toegezonden. Tenzij bij de planning in onderling overleg anders is overeengekomen, zou contact vóór de aanmelding de lidstaten in staat moeten stellen een volledige aanmelding in te dienen, waardoor de behoefte aan aanvullende informatie minder groot wordt. De Commissie kan evenwel ook daarna nog vragen stellen, met name over punten die naar aanleiding van de antwoorden van de lidstaten zijn gerezen, hoewel dit er niet op hoeft te duiden dat de Commissie ernstige moeilijkheden ondervindt bij de beoordeling van de zaak.
26. Indien de lidstaat de gevraagde inlichtingen niet binnen de gestelde termijn verstrekt, wordt artikel 5, lid 3, van Verordening (EG) nr. 659/1999 gewoonlijk na één aanmaning toegepast, en wordt de lidstaat meegedeeld dat de aanmelding als ingetrokken wordt beschouwd. De formele onderzoekprocedure zal doorgaans worden ingeleid wanneer aan de noodzakelijke voorwaarden is voldaan, in de regel na ten hoogste twee verzoeken om informatie.

5.2. Overeengekomen opschorting van het eerste onderzoek

27. Onder bepaalde omstandigheden kan een eerste onderzoek op verzoek worden opgeschort indien een lidstaat zijn steunvoornemen wil wijzigen om het in overeenstemming te brengen met de staatssteunregels, dan wel in onderling overleg. Deze opschorting kan slechts worden toegestaan voor een van tevoren overeengekomen termijn. Indien de lidstaat aan het einde van de opschortingstermijn geen volledig, *prima facie* verenigbaar voornemen heeft ingediend, hervat de Commissie de procedure vanaf het punt waarop deze werd gestaakt. De betrokken lidstaat wordt gewoonlijk meegedeeld dat de aanmelding als ingetrokken wordt beschouwd, of dat de formele onderzoekprocedure onverwijld wordt ingeleid indien er ernstige twijfel bestaat.

5.3. Contacten met het oog op de mededeling van de stand van zaken

28. Op hun verzoek worden aanmeldende lidstaten tevens in kennis gesteld van de stand van zaken van een lopend eerste onderzoek. De lidstaten wordt verzocht de ontvanger van individuele steun bij deze contacten te betrekken.

6. DE FORMELE ONDERZOEKPROCEDURE

29. Gezien de algemene complexiteit van steunzaken die aan een formeel onderzoek worden onderworpen, verbindt de Commissie zich ertoe met de grootst mogelijke prioriteit de transparantie, de voorspelbaarheid en de efficiëntie van deze fase te verbeteren, en aldus bij te dragen tot een behoorlijk besluitvormingsproces overeenkomstig de behoeften van het moderne bedrijfsleven. De Commissie zal derhalve het verloop van formele onderzoeksprocedures stroomlijnen door middel van een efficiënt gebruik van alle procedurele middelen waarover zij ingevolge Verordening (EG) nr. 659/1999 beschikt.

6.1. Bekendmaking van beschikkingen en samenvattingen

30. Wanneer de betrokken lidstaat niet verzoekt om weglating van vertrouwelijke informatie, zal de Commissie trachten haar beschikking tot inleiding van de formele onderzoekprocedure, met inbegrip van de samenvatting, binnen twee maanden na de datum van vaststelling van die beschikking bekend te maken.
31. Wanneer er onenigheid bestaat over vertrouwelijkheidskwesties zal de Commissie de beginselen van haar mededeling van 1 december 2003 over geheimhouding bij beschikkingen inzake staatssteun⁽¹⁾ toepassen en zal zij alles in het werk stellen om haar beschikking zo snel mogelijk na de vaststelling ervan bekend te maken. Hetzelfde geldt voor de bekendmaking van alle eindbeschikkingen.
32. Om de transparantie van de procedure te verbeteren, worden de lidstaat, de ontvanger van de steun en andere betrokkenen (met name mogelijke klagers) in kennis gesteld van alle vertragingen als gevolg van onenigheid over vertrouwelijkheidskwesties.

6.2. Opmerkingen van belanghebbenden

33. Overeenkomstig artikel 6 van Verordening (EG) nr. 659/1999 moeten belanghebbenden binnen een termijn die doorgaans niet langer is dan een maand na de bekendmaking van de beschikking om de formele onderzoekprocedure in te leiden, hun opmerkingen kenbaar maken. Deze termijn wordt over het algemeen niet verlengd, en de diensten van de Commissie zullen dan ook te laat ingediende inlichtingen van belanghebbenden of van de ontvanger van de steun, meestal niet accepteren⁽²⁾. Verlenging kan slechts in uitzonderlijke, naar behoren gerechtvaardigde gevallen worden toegestaan, zoals wanneer het ingediende feitenmateriaal bijzonder omvangrijk is of nadat een contact heeft plaatsgevonden tussen de diensten van de Commissie en de betrokken belanghebbende.
34. Om het feitendossier voor het onderzoek van bijzonder complexe zaken te verbeteren kunnen de diensten van de Commissie een afschrift van de beschikking tot inleiding van de formele onderzoekprocedure aan welbepaalde belanghebbenden, waaronder handelsverenigingen of bedrijfsorganisaties, toezenden en hun verzoeken opmerkingen te maken over bepaalde aspecten van de zaak⁽³⁾. De samenwerking van belanghebbenden in dit verband geschiedt op louter vrijwillige basis, doch indien een belanghebbende opmerkingen wenst te maken, is het in zijn belang om deze tijdig in te dienen zodat de Commissie ermee rekening kan houden. Daarom zal de Commissie de belanghebbenden verzoeken te reageren binnen een maand vanaf de datum van toezending van een afschrift van de beschikking. Een verlenging van deze termijn is niet mogelijk. Om een gelijke behandeling van de belanghebbenden te waarborgen zal de Commissie eenzelfde verzoek om opmerkingen aan de ontvanger van de steun toezenden. Om het recht van verdediging van de lidstaat te eerbiedigen zal de Commissie eventuele opmerkingen van belanghebbenden aan de lidstaat meedelen en de lidstaat verzoeken hierop binnen een maand te reageren.

⁽¹⁾ PB C 297 van 9.12.2003, blz. 6.

⁽²⁾ Onverminderd artikel 10, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999.

⁽³⁾ Overeenkomstig vaste rechtspraak is de Commissie bevoegd de beschikking tot inleiding van de formele onderzoekprocedure aan welbepaalde belanghebbenden toe te zenden; zie bijvoorbeeld zaak T-198/01, Technische Glaswerke Ilmenau/Commissie, Jurispr. 2004, blz. II-2717, punt 195; T-198/01R, Technische Glaswerke Ilmenau/Commissie, Jurispr. 2002, blz. II-2153; Gevoegde zaken C-74/00 P en C-75/00 P, Falck Spa e.a./Commissie, Jurispr. 2002, blz. I-7869, punt 83.

35. Om ervoor te zorgen dat alle opmerkingen van belanghebbenden zo spoedig mogelijk aan de betrokken lidstaat worden meegedeeld, zal de lidstaten, voor zover mogelijk, worden verzocht ermee in te stemmen dat die opmerkingen in de oorspronkelijke taal worden medegedeeld. Indien de lidstaat hierom verzoekt, zorgen de diensten van de Commissie voor een vertaling, wat gevolgen kan hebben voor de snelheid waarmee de procedures ten uitvoer worden gelegd.
36. De lidstaten ontvangen ook bericht indien er geen opmerkingen van belanghebbenden zijn ontvangen.

6.3. Opmerkingen van de lidstaten

37. Om ervoor te zorgen dat de formele onderzoekprocedure tijdig wordt afgerond zal de Commissie alle termijnen die ingevolge Verordening (EG) nr. 659/1999 op deze fase van toepassing zijn, nauwgezet handhaven. Wanneer een lidstaat zijn opmerkingen over de inleidingsbeschikking van de Commissie en de opmerkingen van belanghebbenden niet binnen de in artikel 6, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999 genoemde termijn van één maand indient, zullen de diensten van de Commissie onverwijld een aanmaning verzenden waarbij de betrokken lidstaat een extra termijn van een maand wordt toegekend en hem tevens wordt meegedeeld dat er geen nieuwe verlenging zal worden toegestaan, behalve in uitzonderlijke omstandigheden. Blijft een toereikend antwoord van de betrokken lidstaat uit, dan geeft de Commissie overeenkomstig artikel 7, lid 7, en artikel 13, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999 een beschikking op basis van de informatie waarover zij beschikt.
38. Wanneer de lidstaat ingeval van onrechtmatige steun geen opmerkingen indient naar aanleiding van de inleidingsbeschikking, geeft de Commissie overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EG) nr. 659/1999 een bevel tot informatieverstrekking. Voldoet de lidstaat niet aan dit bevel binnen de daarin gestelde termijn, dan wordt de beschikking op basis van de beschikbare informatie gegeven.

6.4. Verzoek om aanvullende inlichtingen

39. In bijzonder complexe gevallen kan niet worden uitgesloten dat de naar aanleiding van de inleidingsbeschikking door de lidstaat verstrekte inlichtingen de diensten van de Commissie nopen opnieuw een verzoek om informatie toe te zenden. De lidstaat beschikt over een termijn van één maand om aan dit verzoek te voldoen.
40. Wanneer de lidstaat niet binnen de gestelde termijn antwoordt, zenden de diensten van de Commissie onverwijld een aanmaning waarin een laatste termijn van vijftien werkdagen wordt toegekend en waarin de betrokken lidstaat wordt meegedeeld dat de Commissie daarna een beschikking zal geven op basis van de informatie waarover zij beschikt, dan wel een bevel tot het verstrekken van informatie, indien het onrechtmatige steun betreft.

6.5. Gerechtvaardigde opschorting van het formele onderzoek

41. De formele onderzoekprocedure mag slechts in uitzonderlijke omstandigheden en in onderling overleg tussen de diensten van de Commissie en de betrokken lidstaat worden opgeschort. De procedure zou bijvoorbeeld kunnen worden opgeschort indien de lidstaat hierom formeel verzoekt om zijn voorstellen in overeenstemming te brengen met de staatssteunregels, of indien er een zaak aanhangig is bij de gemeenschapsrechtshoven met betrekking tot soortgelijke kwesties, waarvan de uitkomst vermoedelijk van invloed is op de beoordeling van de maatregel.
42. Opschorting zal gewoonlijk slechts eenmaal worden verleend, en wel voor een termijn die vooraf door de diensten van de Commissie en de betrokken lidstaat wordt overeengekomen.

6.6. Vaststelling van de eindbeschikking en gerechtvaardigde verlenging van het formele onderzoek

43. Overeenkomstig artikel 7, lid 6, van Verordening (EG) nr. 659/1999 streeft de Commissie er zoveel mogelijk naar binnen achttien maanden na de inleiding van de procedure een beschikking te geven. Die termijn kan in onderling overleg tussen de Commissie en de betrokken lidstaat worden verlengd. Een verlenging van de duur van het onderzoek kan met name passend zijn in zaken die betrekking hebben op nieuwe maatregelen of die nieuwe juridische vraagstukken opwerpen.
44. Om ervoor te zorgen dat artikel 7, lid 6, van Verordening (EG) nr. 659/1999 daadwerkelijk in acht wordt genomen, streeft de Commissie ernaar de eindbeschikking te geven uiterlijk vier maanden na de indiening van de laatste informatie door de lidstaat dan wel na het verstrijken van de laatste termijn zonder dat informatie is ontvangen.

7. KLACHTEN

45. Een efficiënte en transparante behandeling van klachten door de diensten van de Commissie is van groot belang voor alle partijen die bij staatssteunprocedures zijn betrokken. De Commissie stelt daarom de volgende handelwijze voor, die een bijdrage moeten leveren aan deze gemeenschappelijke doelstelling.

7.1. Het klachtenformulier

46. De diensten van de Commissie zullen klagers stelselmatig verzoeken het nieuwe klachtenformulier te gebruiken dat te vinden is op de website van DG Concurrentie (http://ec.europa.eu/comm/competition/forms/sa_complaint_nl.html), en tegelijkertijd een niet-vertrouwelijke versie van de klacht in te dienen. De indiening van volledig ingevulde formulieren zal klagers over het algemeen in staat stellen de kwaliteit van hun klacht te verbeteren.

7.2. Indicatieve termijn en resultaat van het onderzoek van een klacht

47. De Commissie zal trachten een klacht binnen een indicatieve termijn van twaalf maanden na de ontvangst ervan te onderzoeken. Deze termijn is niet bindend. Afhankelijk van de omstandigheden van elk afzonderlijk geval kunnen de lidstaat of belanghebbenden het onderzoek van een klacht verlengen wanneer de klager om aanvullende informatie moet worden verzocht.
48. De Commissie is bevoegd de klachten die bij haar worden ingediend een verschillende prioriteit toe te kennen ⁽¹⁾, bijvoorbeeld naar gelang van de reikwijdte van de vermeende inbreuk, de omvang van de begunstigde onderneming, de betrokken economische sector of de aanwezigheid van soortgelijke klachten. Zij kan derhalve in het licht van haar werklast en ingevolge haar recht om de prioriteiten ten aanzien van haar onderzoek vast te stellen ⁽²⁾, de behandeling van niet-prioritaire maatregelen uitstellen. De Commissie zal daarom in beginsel trachten om binnen twaalf maanden:
  - a) een beschikking te geven met betrekking tot prioritaire gevallen overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EG) nr. 659/1999, met een afschrift voor de klager; of
  - b) in niet-prioritaire gevallen, een eerste administratieve brief aan de klager te zenden waarin zij haar voorlopige standpunt uiteenzet. De administratieve brief geeft niet het officiële standpunt van de Commissie weer, maar bevat slechts een voorlopig oordeel van de diensten van de Commissie dat gebaseerd is op de beschikbare informatie, in afwachting van eventuele aanvullende opmerkingen die de klager binnen een maand vanaf de datum van ontvangst van de brief zou willen maken. Indien binnen de gestelde termijn geen verdere opmerkingen worden ontvangen, wordt de klacht als ingetrokken beschouwd.

⁽¹⁾ Zaak C-119/97 Ufex e.a./Commissie, Jurispr. 1999, blz. I-1341, punt 88.

⁽²⁾ Zaak T-475/04, Bouygues SA/Commissie, Jurispr. 2007, blz. II-2097, punten 158 en 159.

49. Omwille van de transparantie zullen de diensten van de Commissie alles in het werk stellen om de klager binnen twee maanden na ontvangst van de klacht de prioriteitsstatus van zijn klacht mee te delen. Bij ongegronde klachten zullen de diensten van de Commissie de klager binnen twee maanden na ontvangst van de klacht meedelen dat er onvoldoende gronden zijn om een standpunt ten aanzien van de zaak in te nemen, en dat de klacht als ingetrokken zal worden beschouwd indien binnen één maand geen opmerkingen ten gronde worden ingediend. Ten aanzien van klachten die betrekking hebben op goedgekeurde of bestaande steun, zullen de diensten van de Commissie eveneens binnen twee maanden na ontvangst van de klacht trachten te antwoorden.
50. In geval van onrechtmatige steun worden de klagers gewezen op de mogelijkheid om de zaak ahangig te maken bij de nationale rechter, die de opschorting of terugbetaling van de steun kan gelasten ⁽¹⁾.
51. Indien nodig zal een niet-vertrouwelijke versie van een klacht aan de betrokken lidstaat worden toegezonden voor commentaar. De lidstaten en de klagers worden stelselmatig in kennis gesteld van de beëindiging van de procedure of enige andere vorm van afhandeling van de klacht. Hier staat tegenover dat de lidstaten wordt verzocht de termijnen voor het maken van opmerkingen en voor het verstrekken van inlichtingen over aan hen toegezonden klachten, in acht te nemen. Verder zal hun worden verzocht ermee in te stemmen dat klachten zoveel mogelijk in de oorspronkelijke taal worden toegezonden. Indien een lidstaat hierom verzoekt, zorgen de diensten van de Commissie voor een vertaling, wat gevolgen kan hebben voor de snelheid waarmee de procedures ten uitvoer worden gelegd.

8. INTERNE BESLUITVORMINGSPROCEDURES

52. De Commissie verbindt zich ertoe haar interne besluitvormingsproces te stroomlijnen en verder te verbeteren teneinde bij te dragen tot een algehele verkorting van de staatssteunprocedures.
53. Hiertoe zullen de interne besluitvormingsprocedures zo efficiënt mogelijk worden toegepast. De Commissie zal tevens haar huidige interne juridische kader onderzoeken om haar besluitvormingsprocedures te optimaliseren.
54. De diensten van de Commissie zullen haar interne besluitvormingspraktijk aan een voortdurend onderzoek onderwerpen en deze zo nodig aanpassen.

9. TOEKOMSTIGE EVALUATIE

55. Een gedragscode voor procedures kan alleen effect sorteren indien de Commissie en de lidstaten zich er gezamenlijk toe verbinden om het onderzoek in staatssteunzaken snel uit te voeren, de toepasselijke richtsnoeren in acht te nemen en daarbij te zorgen voor de noodzakelijke transparantie en voorspelbaarheid van de procedures. De onderhavige gedragscode en de handelwijzen die daarin zijn opgenomen vormen een eerste bijdrage aan dit gemeenschappelijke streven.
56. De Commissie zal deze gedragscode toepassen op maatregelen die vanaf 1 september 2009 bij haar zijn aangemeld of anderszins onder haar aandacht zijn gebracht.
57. Deze gedragscode kan worden herzien in het licht van wijzigingen in maatregelen van wetgevende, interpretatieve en administratieve aard, als gevolg van de rechtspraak van de gemeenschapsrechters met betrekking tot staatssteunprocedures, alsook in het licht van de bij de toepassing van deze gedragscode opgedane ervaring. Verder is de Commissie voornemens regelmatig een dialoog met de lidstaten en andere betrokkenen aan te gaan over de opgedane ervaring die bij de toepassing van Verordening (EG) nr. 659/1999 in het algemeen, en van de onderhavige gedragscode in het bijzonder.

⁽¹⁾ Zie de Mededeling van de Commissie over de handhaving van de staatssteunregels door de nationale rechterlijke instanties.